

Analiza poslovanja Zagrebačke banke d.d. u razdoblju 2015. - 2018.

Fruk, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:690507>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-07**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski studij (*Financijski menadžment*)

Kristina Fruk

**ANALIZA POSLOVANJA ZAGREBAČKE BANKE D.D. U
RAZDOBLJU 2015. – 2018.**

Završni rad

Diplomski rad iz predmeta	<i>Banke</i>
ocijenjen ocjenom	<i>10/10 (5)</i>
Osijek,	<i>18. 7.</i> 20 <i>19.</i>
Potpis nastavnika:	
<i>[Signature]</i>	
I RAZINA OBRAZOVANJA	

Osijek, 2019.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski studij (*Financijski menadžment*)

Kristina Fruk

**ANALIZA POSLOVANJA ZAGREBAČKE BANKE D.D. U
RAZDOBLJU 2015. – 2018.**

Završni rad

Kolegij: Bankarstvo

JMBAG : 0010218550

e-mail: kfruk@efos.hr

Mentor: prof. dr. sc. Branko Matić

Osijek, 2019.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Undergraduate Study (*Financial Management*)

Kristina Fruk

**BUSINESS ANALYSIS OF ZAGREBAČKA BANKA D.D. FOR
THE PERIOD 2015. – 2018.**

Final paper

Osijek, 2019.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Kristina Fruk

JMBAG: 0010218550

OIB: 02218762763

e-mail za kontakt: kristinaf69@gmail.com

Naziv studija: Preddiplomski studij (Financijski menadžment)

Naslov rada: Analiza poslovanja Zagrebačke banke d.d. u razdoblju 2015. – 2018.

Mentor/mentorica diplomskog rada: Prof.dr.sc. Branko Matic

U Osijeku, _____ 2019. _____ godine

Potpis _____

Analiza poslovanja Zagrebačke banke d.d. u razdoblju 2015. – 2018.

SAŽETAK

Korijeni bankarstva nalaze se još u vrijeme naturalne razmjene, a pravi razvoj bankarstva započeo je nastankom i razvojem novca. Banke spadaju u domenu najznačajnijih financijskih institucija.

Kao predmet analize ovoga rada izabrana je Zagrebačka banka d.d. budući da je već godinama vodeća banka u Republici Hrvatskoj, a kao članica UniCredit Grupe i u Srednjoj i Istočnoj Europi te ima široki spektar klijenata.

Poslovanje Zagrebačke banke d.d. analizirano je pomoću nekoliko pokazatelja, a to su: aktiva banke, udio aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivni, dobitak/gubitak prije oporezivanja, stopa adekvatnosti kapitala te jamstveni kapital banke.

Ključne riječi: bankarstvo, banka, Zagrebačka banka, analiza poslovanja banke

Business analysis of Zagrebačka banka d.d. for the period from 2015 to 2018

ABSTRACT

The roots of banking are at the time of natural exchange, and the real development of banking started with the emergence and development of money. Banks are among the most important financial institutions.

As a subject of this paper, chosen is Zagrebačka banka d.d. since it has for many years been the leading bank in the Republic of Croatia, as a member of UniCredit Group, and in Central and Eastern Europe and has a wide range of clients.

Zagrebačka banka's business d.d. is analyzed by several indicators, namely: bank assets, bank assets in total banking assets, pre-tax profit, capital adequacy ratio and bank's regulatory capital.

Keywords: banking, bank, Zagrebačka bank, business analysis of bank

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Pojam, djelatnosti i uloga banaka	2
2.1. Povijesni razvoj bankarstva	3
2.2. Funkcije banaka	4
2.3. Vrste banaka	5
3. Podjela bankarskih poslova	7
3.1. Aktivni bankarski poslovi.....	7
3.2. Pasivni bankarski poslovi	8
3.3. Neutralni bankarski poslovi	9
3.4. Vlastiti bankarski poslovi	9
4. Profil Zagrebačke banke d.d.	11
4.1. Povijest banke	11
4.2. Misija i vizija banke	12
4.3. Predmet poslovanja banke.....	12
5. Analiza poslovanja Zagrebačke banke d.d. u razdoblju od 2015. do 2018. godine	15
5.1. Kretanje aktive banke u promatranom razdoblju	15
5.2. Udio aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi u analiziranom razdoblju.....	16
5.3. Kretanje visine dobiti/gubitka banke prije oporezivanja u navedenom razdoblju	17
5.4. Stopa adekvatnosti kapitala banke u razdoblju analize	18
5.5. Jamstveni kapital banke u razdoblju istraživanja	20
6. Zaključak.....	22
Literatura.....	23
Popis tablica.....	i
Popis grafikona	ii

1. Uvod

Predmet ovoga rada je analiza poslovanja Zagrebačke banke d.d. u razdoblju od 2015. do 2018. godine. Temeljni cilj rada je temeljem odabranih pokazatelja analizirati uspješnost poslovanja Zagrebačke banke d.d. u četverogodišnjem razdoblju. Hipoteza rada je da financijski rezultat poslovanja ovisi o visini aktive.

Znanstvene metode koje su primijenjene prilikom pisanja ovoga rada su: deskriptivna metoda koja je omogućila opisivanje i definiranje pojmova u radu, zatim povijesna metoda pomoću koje su prikupljeni podaci za razdoblje od 2015. do 2018. godine te statistička i matematička metoda koje su omogućile tablično i grafičko prikazivanje podataka.

Rad se sastoji od šest poglavlja, uključujući uvod i zaključak.

U drugom poglavlju nazvanom „Pojam, djelatnosti i uloga banaka“ dan je kratak prikaz nastanka bankarstva te su definirane i opisane vrste i temeljne funkcije banaka.

Treće poglavlje pod naslovom „Podjela bankarskih poslova“ obuhvaća podjelu poslova banaka prema različitim kriterijima s naglaskom na podjelu prema bilančno-analitičkom kriteriju čije su sastavnice podrobnije objašnjene.

U četvrtom poglavlju koje nosi naziv „Profil Zagrebačke banke d.d.“ definirane su misija i vizija spomenute banke kao i predmet njezina poslovanja.

U petom poglavlju ovoga rada naslovljenom „Analiza poslovanja Zagrebačke banke d.d. u razdoblju od 2015. do 2018. godine“ analizirano je poslovanje Zagrebačke banke d.d. temeljem bitnih odrednica kao što su: aktiva banke, udio aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi, dobit/gubitak prije oporezivanja, stopa adekvatnosti kapitala te jamstveni kapital banke u analiziranom razdoblju.

2. Pojam, djelatnosti i uloga banaka

Financijski sustav čine financijska tržišta, financijski instrumenti i financijske institucije. Banke spadaju u domenu najznačajnijih financijskih institucija te se zbog toga nužno upoznati s definicijom banaka, njihovom ulogom i djelatnostima koje obavljaju. Pojam banke nije moguće jednostavno definirati iz razloga što postoje brojne sličnosti, ali i različitosti s drugim privrednim subjektima. Neke od sličnosti koje banke imaju s drugim privrednim subjektima su samostalni pravni status i načela poslovanja, a razlike se ogledaju u funkcijama i zadacima banaka. Poslovanje banaka se obvezno usklađuje „s odgovarajućom ekonomskom politikom koja se provodi kroz određeni kreditni, vanjskotrgovinski i porezni sustav, kao i drugim mjerama koje obvezuju banke da u obnašanju svoje djelatnosti obvezno poštuju donesene mjere, norme i instrumente ekonomske politike zemlje na čijem području djeluju“ (Katunarić, 1977:3). Upravo je zbog raznovrsnosti funkcija, zadataka i poslova banaka teško jedinstveno odrediti pojam banke i stoga ne čudi postojanje brojnih definicija.

Jedna od definicija banke je: „banka je financijska institucija čija je osnovna djelatnost uzimanje i davanje kredita, te posredovanje u platnom prometu“ (Nikolić, Pečarić, 2007:191). Sljedeća definicija banke glasi: „Banke su sve one financijske institucije koje nude najširi raspon financijskih usluga – prije svega kreditiranje, štednju i usluge platnog prometa – te odobravaju najširi raspon financijskih funkcija od bilo koje poslovne tvrtke u gospodarstvu“ (Matić, 2016:212). Iz obje definicije mogu se iščitati najznačajnije djelatnosti banke, a to su:

- uzimanje kredita
- davanje kredita
- posredovanje u platnom prometu.

Banka uzimajući kredite od fizičkih i pravnih osoba dolazi do potrebnih financijskih sredstava na temelju kojih odobrava kredite fizičkim i pravnim osobama. Uz to, banka obavlja poslove platnog prometa kao i druge posredničke poslove za svoje komitente. Iz određenja banke se može zaključiti da transfer novca koji ide od štediša ka investitorima posredstvom banaka predstavlja kategoriju neizravnog financiranja koje ima brojne prednosti pred izravnim financiranjem u razvijenim tržišnim gospodarstvima. Iz prednosti neizravnog financiranja danas proizlazi uloga banaka.

2.1. Povijesni razvoj bankarstva

Korijeni bankarstva nalaze se još u vrijeme naturalne razmjene, a pravi razvoj bankarstva započeo je nastankom i razvojem novca. Nikolić, Pečarić (2007) navode da su prve banke postojale u starom Babilonu i da su se bavile poslovima naturalnog kreditiranja. Proces nastanka banaka i razvitak bankarskih poslova deponiranja i kreditiranja uz naplatu (zelenaške) kamate postao je intenzivan nakon pojave novca što je bilo posebno izraženo u staroj Grčkoj gdje su tadašnji prvi bankari trapezari, uz ove poslove razvili i poslove razmjene raznih oblika novca koje su kovale brojne države i hramovi. U starom Rimu su postojali argentari i numulari. Argentari su se bavili poslovima kreditiranja uz visoke kamate, a numulari su obavljali poslove razmjene novca. Nakon pada Rimskog Carstva, bankovni poslovi su se uglavnom svodili na poslove razmjene raznih oblika valuta koje su stvarali feudi da bi tek u 12. stoljeću bankarstvo ponovno oživjelo. To oživljavanje razvitka bankarstva veže se uz Italiju, ali kasnije se proširilo i na Španjolsku, Portugal, Nizozemsku i Englesku. U 17. stoljeću, pojavile su se prve velike banke koje su se bavile emisijom novca te kreditiranjem države i platnim prometom. Prva je osnovana 1668. godine- švedska državna banka, a zatim su je slijedile engleska središnja banka- Bank of England te jedna od najpoznatijih središnjih banaka, francuska središnja banka Banque General. „Impuls razvitku banaka dao je nastanak dioničarskih društava koji su otvorili mogućnost da se i banka osnuje na načelima dioničarskog društva te da jedino tako prikupi potrebna financijska sredstva za svoje poslovanje“ (Nikolić, Pečarić, 2007:195). Razdoblje od 19. stoljeća do Prvog svjetskog rata bilo je karakteristično po procesu koncentracije banaka, dok je razdoblje između dva svjetska rata značajno zbog procesa specijalizacije banaka. Nakon Drugog svjetskog rata došlo je do intenzivnog osnivanja međunarodnih financijskih institucija među kojima valja izdvojiti financijske institucije osnovane 1945. godine: Svjetsku banku i Međunarodni monetarni fond. Nikolić, Pečarić (2007) navode kako razvoj suvremenog bankarstva treba promatrati kao produkt financijske globalizacije pod čijim utjecajem je došlo do jačanja financijskih tržišta i slabljenja bankarstva. Drugim riječima, izravno financiranje je jačalo dok je neizravno financiranje slabilo. Prema Nikolić, Pečarić (2007) kao odgovor na financijsku globalizaciju, banke su pokrenule proces despecijalizacije koja ima za cilj stvaranje banke kao univerzalne financijske institucije koja nudi sve usluge kako bi se banke mogle lakše izboriti s rastućom konkurencijom nebankarskih institucija.

2.2. Funkcije banaka

Matić (2016) navodi brojne funkcije banaka:

- mjenjačka funkcija - jedna je od najstarijih funkcija banke, a predstavlja funkciju banke kao dilera u razmjeni različitih prava,
- depozitna funkcija - banka prima depozite, isprva prave (depositum regulare), a standardizacijom novca, razvojem tehnologije i robno novčanih odnosa pojavljuje se institut depositum irregulare kojeg karakterizira povrat samo dijela depozita kojeg je deponent povjerio depozitaru,
- kreditna funkcija – banke su financijski posrednici koji prikupljaju depozite i plasiraju ih u obliku kredita,
- funkcija plaćanja – banka obavlja plaćanje po nalogu deponenta, najčešće transferom novca knjižnim putem,
- funkcija posredovanja u plaćanjima – banka usluge platnog prometa u tuzemstvu i inozemstvu obavlja u ime i za račun treće osobe,
- funkcija čuvanja vrijednosti – jedna je od najstarijih funkcija banke, a transformacijom postaje izvor sredstava banke,
- funkcija stvaranja novca i multiplikacije depozita – u uskoj je vezi s jednim od temeljnih bankarskih poslova – kreditiranjem. Poslovne banke kroz odobravanje kredita kreiraju, stvaraju novac (sekundarna emisija novca),
- funkcija emisije vrijednosnih papira (direktno financiranje) – predstavlja izvor sredstava,
- funkcija zaštite od rizika – svojim ustrojem, stručnošću i načelima poslovanja, banke štite svoje komitente od rizika,
- funkcija politike – djelovanje banke usmjereno je ka cilju osiguranja stabilnosti financijskog i gospodarskog sustava,

- brokerska funkcija – banka nudi usluge investiranja u vrijednosne papire i tako proširuje svoju ponudu i kvalitetnije se pozicionira na financijskom tržištu u odnosu na konkurenciju,
- povjerenička funkcija – upravljanje imovinom, trust poslovi
- funkcija upravljanja gotovinom – upravljanje viškovima gotovine kojima raspolažu komitenti.

2.3. Vrste banaka

Prema Nikolić, Pečarić (2007), postoje sljedeće vrste banaka:

1. središnja banka
2. komercijalne banke:
 - depozitne banke
 - poslovne banke
 - investicijske banke
 - ostale vrste banaka

Središnje banke su banke koje su zadužene za „provođenje monetarno-kreditne politike i devizne politike, osiguranje stabilnosti nacionalne novčane jedinice te emisija papirnog i kovinskog novca“ (Srb, Matić, 2003:21). Za svoje poslovanje odgovorne su najvišem zakonodavnom tijelu jedne zemlje. Središnja banka Republike Hrvatske je Hrvatska narodna banka (HNB) koja za svoje poslovanje odgovara Saboru RH. Središnje banke utječu na likvidnost i kreditnu sposobnost bankarskog sustava.

Komercijalne banke ili depozitno-kreditne banke čine drugi podsustav bankarskog sustava nacionalne ekonomije. Prema Nikolić, Pečarić (2007) omogućuju „komercijalno“ poslovanje novcem, a čine ih: depozitne, poslovne, investicijske i ostale banke. Da bi mogle poslovati, moraju dobiti odobrenje od središnje banke.

„Depozitne banke obavljaju za svoje komitente depozitno-kreditne i posredničke poslove među kojima su svakako najznačajniji poslovi bezgotovinskog platnog prometa“ (Nikolić, Pečarić, 2007:207). Bave se kratkoročnim kreditiranjem proizvodnje i prometa.

Osnovna namjena poslovnih banaka je „financiranje velikih financijskih transakcija kao što su npr. osnivanje i financiranje velikih industrijskih poduzeća, emisija i kupoprodaja vrijednosnih papira, posredovanje kod javnog zaduživanja i sl“ (Nikolić, Pečarić, 2007:208).

Prema Nikolić, Pečarić (2007) investicijske banke se bave financiranjem dugoročnih investicija zbog čega su i dobile ime, a tipičan primjer ovih banaka su hipotekarne banke.

Nikolić, Pečarić (2007) u ostale vrste banaka ubrajaju bankovne konzorcije i multinacionalne banke koje se neće detaljnije razmatrati u ovome radu.

3. Podjela bankarskih poslova

Nikolić, Pečarić (2007) bankarske poslove dijele s obzirom na:

- ročnost: kratkoročni i dugoročni,
- funkcionalnost: poslovi mobilizacije i koncentracije novčanih sredstava, kreditni poslovi, posredničko- komisioni poslovi, vlastiti poslovi,
- bilančno-analitička obilježja.

Iz temeljnih djelatnosti banaka definiranih u drugom poglavlju rada proizlaze i glavni bankarski poslovi prema bilančno-analitičkom kriteriju koje Nikolić, Pečarić (2007) dijele na:

1. aktivni poslovi,
2. pasivni poslovi,
3. neutralni poslovi.

Ovoj temeljnoj podjeli mogu se dodati i vlastiti bankarski poslovi. Potrebno je ukazati na povezanost između podjele bankarskih poslova prema kriteriju funkcionalnosti i podjele prema bilančno-analitičkim obilježjima. Naime, aktivne bankarske poslove povezujemo s kreditnim poslovima, pasivne poslove s poslovima mobilizacije i koncentracije sredstava, a neutralne bankarske poslove povezujemo s posredničko-komisionim poslovima. U ovom radu više pozornosti će biti posvećeno podjeli na aktivne, pasivne, neutralne i vlastite bankarske poslove, a svaka od navedenih kategorija ukratko je objašnjena u nastavku rada.

3.1. Aktivni bankarski poslovi

Aktivni bankarski poslovi su povijesno jedni od najstarijih bankovnih poslova, a u njima se banka javlja u ulozi vjerovnika. Aktivni bankarski poslovi obuhvaćaju:

- „davanje kredita,
- diskontni posao ili davanje kredita na temelju mjenica, odnosno eskontno kreditiranje,
- lombard vijednosnih papira i druge vrste lombarda,
- akreditivi raznih vrsta,

- rambursno, negacijsko i vinkulacijsko kreditiranje,
- dugoročni krediti na temelju hipoteka,
- konzorcijski i osnivački poslovi,
- akceptacijsko i avalno kreditiranje,
- drugi bankarski poslovi koji po svom karakteru spadaju u srodne aktivne bankarske poslove“ (Srb, Matić, 2003:45).

3.2. Pasivni bankarski poslovi

Jedni od najstarijih bankovnih poslova su upravo pasivni bankarski poslovi. Kod njih banka ima ulogu dužnika, a čine ih:

1. „primanje uloga na viđenje,
2. primanje depozita,
3. izdavanje obveznica te drugih vrijednosnih papira,
4. reeskontiranje mjenica,
5. primanje kredita od drugih banaka,
6. ostali poslovi koji po svom karakteru spadaju u pasivne bankarske poslove“ (Srb, Matić, 2003:37).

Prema ročnosti ovi poslovi mogu biti kratkoročni pasivni i dugoročni pasivni poslovi. Pritom treba imati na umu da su dugoročni pasivni bankarski poslovi kvalitetniji izvor sredstava za poslovnju banku.

U kratkoročne pasivne poslove ubrajaju se:

- „emisija novčanica,
- primanje depozita,
- emisija vrijednosnih papira,

- eskont vlastitih mjenica,
- zaduživanje kod drugih banaka” (Matić, 2011:210-211).

U dugoročne pasivne poslove ubrajaju se:

- „dugoročno kreditiranje,
- emisija dugoročnih vlasničkih vrijednosnica,
- dugoročni depoziti države, javnih ustanova i institucija“ (Matić, 2011:213).

3.3. Neutralni bankarski poslovi

Bankarski poslovi u kojima banka nosi ulogu posrednika i za obavljanje tih posredničkih poslova uzima određenu proviziju ili drugu ugovorenu naknadu zovu se neutralni, posrednički, ili ekvivalentno, komisijski poslovi. Ovi poslovi također spadaju u grupu jednih od najstarijih bankovnih poslova, a obuhvaćaju:

- „posredovanje u platnom prometu,
- otvaranje akreditiva i izdavanje vrijednosnih papira,
- kupovanje i posredovanje kod vrijednosnih papira,
- čuvanje i upravljanje vrijednostima,
- preuzimanje jamstava“ (Matić, 2011:234).

3.4. Vlastiti bankarski poslovi

„Vlastiti bankovni poslovi su poslovi koje banke obavljaju u svoje ime i za svoj račun s ciljem ostvarivanja profita.

Među najznačajnije vlastite bankovne poslove spadaju:

- poslovi arbitraže,
- burzovne špekulacije i
- osnivanja industrijskih poduzeća” (Nikolić, Pečarić, 2007:224).

Ovi poslovi su rezultat razvoja tržišta i tržišnih gospodarstava te globalizacije.

4. Profil Zagrebačke banke d.d.

“Zagrebačka banka je već godinama vodeća banka u Hrvatskoj; po kvaliteti proizvoda i usluga, tehnološkoj inovativnosti, mreži samoposlužnih uređaja te uspješnim poslovnim rezultatima.

U Hrvatskoj posluje s više od 60 tisuća korporativnih klijenata te više od 1,3 milijuna građana.

Kao članica UniCredit Grupe od ožujka 2002. godine, jedne od najuspješnijih financijskih grupacija u Europi, Zagrebačka banka je i jedna od vodećih banaka u Srednjoj i istočnoj Europi (CEE)” (Zagrebačka banka, 2018, <https://www.zaba.hr/home/o-nama/o-nama/pregled#pan2>).

4.1. Povijest banke

Prema službenoj stranici Zagrebačke banke (2018) počeci poslovanja Zagrebačke banke datiraju još iz davne 1914. kada je banka nosila ime Gradska štedionica da bi 1946. godine bila preimenovana u Gradsku štedionicu Zagreb, pod kojim imenom posluje do 60-ih godina. Tada postaje dio Komunalne banke Zagreb koja je uskoro preimenovana u Kreditnu banku i postala dijelom sustava Udruženja poslovnih banaka u Zagrebu.

„Početkom 70-ih osnovana je Udružena banka Zagreb, među kojima je jedna od pet banaka-sastavnica i tadašnja Kreditna banka. Potkraj 70-ih osnivači Kreditne banke Zagreb i Jugobanke udružuju se u Zagrebačku banku. Zagrebačka banka 1989. postaje prva banka u bivšoj državi koja je organizirana kao suvremeno dioničko društvo. (...) Već 1991. Zagrebačka banka je prva hrvatska banka koja primjenjuje Međunarodne računovodstvene standarde, a 1995. kao prva hrvatska banka osniva Upravu i Nadzorni odbor. Dionice Zagrebačke banke 1995. uvrštene su na Zagrebačku burzu, a već 1996. i na međunarodno tržište Londonske burze. Zagrebačka banka je i prva hrvatska banka koju su 1997. ocijenile tri inozemne agencije za rejting. Ugledni financijski časopisi Euromoney, Global Finance, Central European i Business Central Europe proglašavaju je najboljom domaćom bankom u 1997. Iste godine njezine su dionice proglašene najlikvidnijima na tržištu, dobiva i nagradu za najbolje odnose s javnošću te uvodi ESOP program, dajući mogućnost zaposlenicima da pod povoljnim uvjetima postanu dioničarima Banke.

Zagrebačka banka je prva banka u svijetu koja je izdala GDR-ove denominirane u eurima 1998. te je prva hrvatska banka koja je iste te godine osnovala specijaliziranu stambenu štedionicu. Više zlatnih i na kraju kristalnu kunu osvaja 2000., 2001. i 2002. godine. Banka dobiva nagrade i kao donator godine, najbolji partner poduzetnicima te za doprinos u zaštiti okoliša.

Od ožujka 2002. postaje dijelom Grupe UniCredit, jedne od najjačih financijskih grupacija u Europi, koja djeluje na ukupno 17 ključnih tržišta s više od 8.900 poslovnica i više od 25 milijuna klijenata. Zagrebačka je banka lider na domaćem tržištu i jedna od najuspješnijih članica grupacije UniCredit” (Zagrebačka banka, 2018, <https://www.zaba.hr/home/o-nama/o-nama/povijest>).

4.2. Misija i vizija banke

Prema web stranici Zagrebačke banke, misija prethodno spomenute banke je: “Mi zaposlenici Zagrebačke banke kao dio Grupe UniCredit predani smo stvaranju nove vrijednosti za svoje klijente. Kao vodeća hrvatska banka i europska grupacija, posvećeni smo razvoju zajednica u kojima živimo, a našu banku činimo poticajnim mjestom za rad. Težimo izvrsnosti i ustrajno se trudimo biti banka s kojom je lako poslovati” (Zagrebačka banka, 2018, <https://www.zaba.hr/home/o-nama/o-nama/misija-i-vrijednosti>). Vizija Zagrebačke banke je: “Biti najbolja banka u jugoistočnoj Europi i bitno pridonositi uspješnosti Grupe UniCredit” (Hrvatska udruga Oracle korisnika, 2014, <https://www.hroug.hr/HrOUG-udruga/Clanovi/Zagrebacka-banka>).

4.3. Predmet poslovanja banke

Sukladno Sudskom registru kojeg izdaje Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, predmet poslovanja Zagrebačke banke d.d. je sljedeće:

* “primanje depozita ili drugih povratnih sredstava od javnosti i odobravanje kredita iz tih sredstava, a za svoj račun

* primanje depozita ili drugih povratnih sredstava

- * odobravanje kredita i zajmova, uključujući potrošačke kredite i zajmove te hipotekarne kredite i zajmove ako je to dopušteno posebnim zakonom i financiranje komercijalnih poslova, uključujući izvozno financiranje na osnovi otkupa s diskontom i bez regresa dugoročnih nedospjelih potraživanja osiguranih financijskim instrumentima (forfeiting)
- * otkup potraživanja s regresom ili bez njega (factoring)
- * financijski najam (leasing)
- * izdavanje garancija ili drugih jamstava
- * trgovanje za svoj račun ili za račun klijenta: instrumentima tržišta novca, prenosivim vrijednosnim papirima, stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove
- * financijskim ročnicama i opcijama
- * valutnim i kamatnim instrumentima
- * platne usluge u skladu s posebnim zakonima
- * usluge vezane uz poslove kreditiranja, kao npr. prikupljanje podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih i fizičkih osoba koje samostalno obavljaju djelatnost
- * izdavanje drugih instrumenata plaćanja i upravljanje njima ako se pružanje ovih usluga ne smatra pružanjem platnih usluga u skladu s posebnim zakonom
- * iznajmljivanje sefova
- * posredovanje pri sklapanju poslova na novčanom tržištu
- * investicijske i pomoćne usluge i aktivnosti propisane posebnim zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, a koje nisu uključene u usluge iz točke 1. do 16. stavka 1. članka 5. Zakona o kreditnim institucijama i to: zaprimanje i prijenos naloga u svezi jednog ili više financijskih instrumenata
- * izvršavanje naloga za račun klijenata

- * trgovanje za vlastiti račun
- * investicijsko savjetovanje
- * usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa
- * usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa
- * pohrana i administriranje financijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge, kao na primjer upravljanje novčanim sredstvima, odnosno instrumentima osiguranja
- * davanje kredita ili zajma ulagatelju kako bi mu se omogućilo zaključenje transakcije s jednim ili više financijskih instrumenata, ako je u transakciju uključeno društvo koje odobrava zajam ili kredit
- * savjetovanje o strukturi kapitala, poslovnim strategijama i srodnim pitanjima, kao i savjetovanje i usluge vezane uz spajanja i stjecanja udjela u društvima
- * usluge deviznog poslovanja, ako su vezane uz pružanje investicijskih usluga
- * investicijsko istraživanje i financijska analiza, kao i ostale preporuke koje se odnose na transakcije s financijskim instrumentima
- * usluge vezane uz usluge provedbe ponude, odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa
- * investicijske usluge i aktivnosti te pomoćne usluge koje se odnose na temeljnu imovinu izvedenica iz članka 3. stavka 1. točke 2. podtočke d. alineje 2., 3., 4. i 7. Zakona o tržištu kapitala kada su te investicijske usluge i aktivnosti nadovezane na investicijske usluge ili pomoćne usluge
- * poslovi vezani uz prodaju polica osiguranja u skladu s propisima koji uređuju osiguranje
- * izdavanje elektroničkog novca.” (Sudski registar, 2018, https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:080000014).

5. Analiza poslovanja Zagrebačke banke d.d. u razdoblju od 2015. do 2018. godine

Zagrebačka banka d.d. Zagreb je dioničko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Temeljni kapital banke iznosi 6.404.839.100,00 kuna.

5.1. Kretanje aktive banke u promatranom razdoblju

Aktiva banke predstavlja plasmane banke koji prvenstveno uključuju kredite, vrijednosne papire i likvidna sredstva. Ti plasmani predstavljaju sredstva banke pa se stoga može reći kako je aktiva pokazatelj sredstava poduzeća ili pojedinca na određeni datum, a najčešće je to krajem godine, odnosno 31.12. Pritom je potrebno razlikovati realnu i financijsku aktivu. Naime, realna aktiva se bilježi samo u bilanci njezina vlasnika, a financijska aktiva se bilježi i u bilanci dužnika i u bilanci vjerovnika.

U nastavku je prikazana tablica 1. koja pokazuje visinu aktive Zagrebačke banke d.d. u promatranom razdoblju.

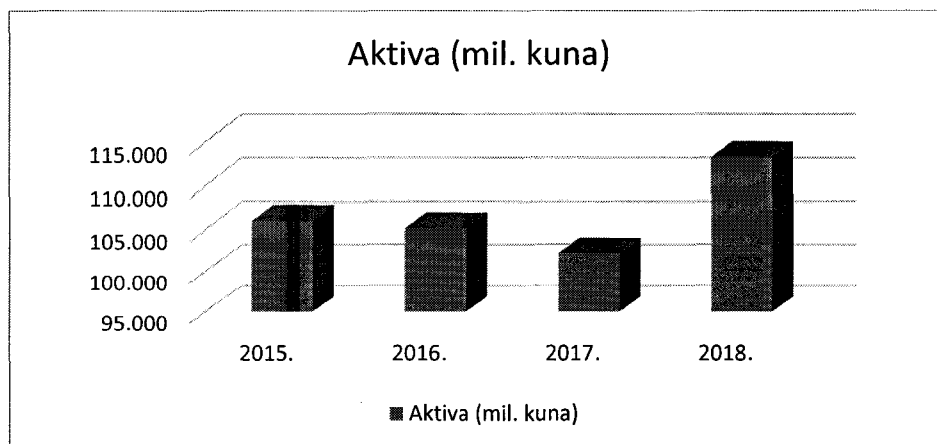
Tablica 1. Visina aktive banke u promatranom razdoblju

Godina	2015.	2016.	2017.	2018.
Aktiva (mil. kuna)	105.992	105.128	102.184	113.243
Indeks	-	-0,82%	-2,78%	10,43%

Izvor: izračun autora na temelju podataka prikupljenih na stranici Zagrebačke banke

Iz prikazane tablice je vidljivo kako aktiva tijekom analiziranog razdoblja iskazuje tendenciju pada sve do 2018. godine kada je zabilježen njezin rast. Godine 2015. je aktiva iznosila 105.992 milijuna kuna. U odnosu na tu godinu, aktiva se u 2016. godini smanjila za 0,82%. U 2017. godini nastavlja se trend smanjenja aktive i ona iznosi 102.184 milijuna kuna da bi u 2018. godini aktiva banke porasla za 10,43% u odnosu na 2017. godinu. Razlog takvog povećanja je rast ukupnog volumena kredita zbog pripajanja Prve stambene štedionice d.d. Zagrebačkoj banci d.d. Također se uočava kako je aktiva imala najveću vrijednost u 2018. godini, a najmanju u 2017. godini.

U nastavku slijedi grafikon 1. koji zorno prikazuje kretanje visine aktive u analiziranim godinama.

Grafikon 1. Kretanje aktive banke kroz promatrano razdoblje

Izvor: izrada autora sukladno podacima Zagrebačke banke

5.2. Udio aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi u analiziranom razdoblju

Postotak koji aktiva neke banke ima u aktivi svih banaka u Republici Hrvatskoj pokazuje udio aktive u ukupnoj bankarskoj aktivi, što prikazuje tablica 2. koja slijedi u nastavku rada.

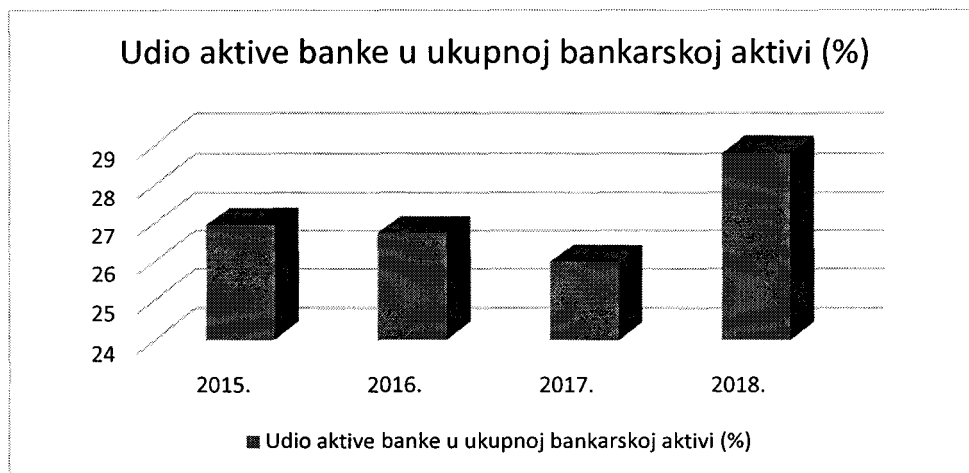
Tablica 2. Udio aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi u razdoblju analize

Godina	2015.	2016.	2017.	2018.
Udio aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi (%)	26,94	26,72	25,97	28,79
Indeks	-	-0,82%	-2,81%	10,86%

Izvor: izračun autora na temelju podataka Hrvatske narodne banke

Iz podataka prikazanih u tablici vidljivo je kretanje udjela aktive promatrane banke u ukupnoj bankarskoj aktivi kroz analizirano razdoblje. U 2015. godini taj udio je iznosio 26,94% da bi se sljedeće godine smanjio za 0,82%. Taj trend se nastavlja i u 2017. godini kada je zabilježen pad udjela za 2,81% u odnosu na prethodnu 2016. godinu. Tek u 2018. godini došlo je do povećanja udjela aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi i to za 10,86%.

U nastavku se nalazi grafikon 2. koji prikazuje kretanje udjela aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi.

Grafikon 2. Kretanje udjela aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi u promatranom razdoblju

Izvor: izrada autora na temelju podataka Hrvatske narodne banke

5.3. Kretanje visine dobiti/gubitka banke prije oporezivanja u navedenom razdoblju

Dobit/gubitak je financijski rezultat poslovanja nekog poduzeća, u ovom slučaju banke. Ukoliko su prihodi veći od rashoda, banka ostvaruje zaradu ili ekvivalentno dobit. Ukoliko to nije slučaj, banka posluje s gubitkom. U nastavku je pomoću tablice 3. prikazano kretanje dobiti/gubitka banke prije oporezivanja u istraživanim godinama.

Tablica 3. Kretanje visine dobiti/gubitka prije oporezivanja kroz razdoblje istraživanja

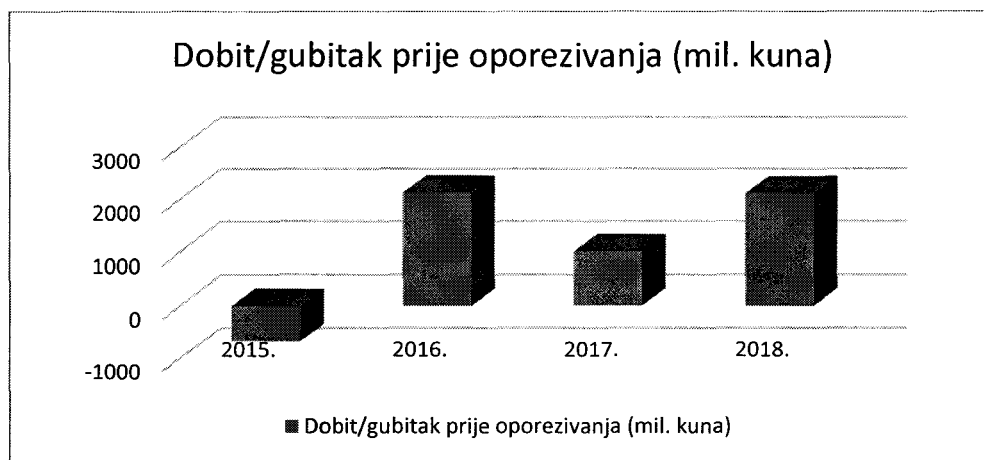
Godina	2015.	2016.	2017.	2018.
Dobit/gubitak prije oporezivanja (mil. kuna)	-662	2.126	1.006	2.111
Indeks	-	421,15%	52,68%	109,84%

Izvor: izračun autora na temelju podataka prikupljenih na stranici Zagrebačke banke

Može se zaključiti kako Zagrebačka banka od 2015. godine ostvaruje dobit. Razlog negativnog financijskog rezultata poslovanja u 2015. godini u iznosu od 662 milijuna kuna su zakonske odredbe vezane uz kredite u švicarskim francima. U 2016. godini banka je poslovala

s dobiti od 2.126 milijuna kuna što predstavlja povećanje od 421,15% u odnosu na 2015. godinu. Dobit u 2017. godini iznosila je 1.006 milijuna kuna te je u 2018. godini dosegla iznos od 2.111 milijuna kuna.

U nastavku je prikazan grafikon 3. koji pokazuje kretanje dobiti i gubitka prije oporezivanja u analiziranom razdoblju.

Grafikon 3. Kretanje visine dobiti i gubitka prije oporezivanja u razdoblju istraživanja

Izvor: izrada autora na temelju podataka prikupljenih na stranici Zagrebačke banke

5.4. Stopa adekvatnosti kapitala banke u razdoblju analize

Sukladno Zakonu o bankama, „adekvatnost kapitala je odnos između jamstvenog kapitala banke i rizikom ponderirane aktive uvećane za druge rizikom ponderirane stavke” (Zakon o bankama, 2002, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_07_84_1388.html).

„Adekvatnost kapitala je odnos između regulatornog kapitala i ukupnog iznosa izloženosti sljedećim vrstama rizika:

- kreditni rizik, kreditni rizik druge ugovorne strane i razrjeđivački rizik te slobodne isporuke,
- pozicijski, valutni i robni rizik,
- operativni rizik i

- rizik prilagodbe kreditnom vrednovanju“ (Zagrebačka banka d.d., 2019, <https://www.zaba.hr/home/med/dok/3931/Javna%20objava%20bonitetnih%20zahtjeva%20-%2031.3.2019.>).

Tablica 4 prikazuje kako se kretala visina stope adekvatnosti kapitala banke kroz analizirano razdoblje.

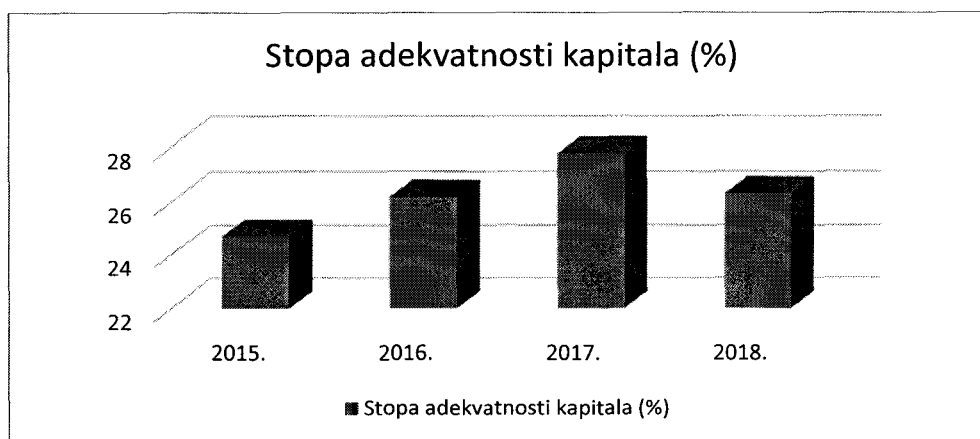
Tablica 4. Stopa adekvatnosti kapitala u razdoblju analize

Godina	2015.	2016.	2017.	2018.
Stopa adekvatnosti kapitala (%)	24,7	26,18	27,75	26,3
Indeks	-	5,99%	6,00%	-5,23%

Izvor: izračun autora na temelju podataka prikupljenih na stranici Zagrebačke banke

S obzirom na podatke u tablici da se zaključiti kako Zagrebačka banka d.d. relativno dobro apsorbira svoje gubitke budući da je stopa adekvatnosti kapitala za sve četiri promatrane godine iznad zakonski propisane minimalne stope od 10%. Štoviše, promatrana banka iskazuje kontinuiranu tendenciju rasta adekvatnosti kapitala do 2018. godine kada je vidljiv pad za 5,23% u odnosu na 2017. godinu. Stopa adekvatnosti kapitala u 2016. godini iznosila je 26,18% što je za 5,99% više nego u 2015. godini da bi u 2017. godini ta stopa porasla na 27,75%.

Zbog lakšeg predočavanja podataka, u nastavku slijedi grafikon 4 s prikazanim stopama adekvatnosti kapitala u analiziranom periodu.

Grafikon 4. Kretanje stope adekvatnosti kapitala u analiziranom razdoblju

Izvor: izrada autora na temelju podataka prikupljenih na stranici Zagrebačke banke

5.5. Jamstveni kapital banke u razdoblju istraživanja

Prema članku 62. Zakona o bankama:

“(1) Banka mora radi sigurnog i stabilnog poslovanja, odnosno ispunjenja obveza prema svojim vjerovnicima održavati odgovarajuću visinu jamstvenog kapitala.

(2) Jamstveni kapital banke sastoji se od osnovnog i dopunskog kapitala, kao i drugih oblika kapitala koje propisuje Hrvatska narodna banka.” (Zakon o bankama, 2002, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_07_84_1388.html).

U nastavku slijedi prikaz tablice 5 koja pokazuje kako se kretao jamstveni kapital banke u istraživanim godinama.

Tablica 5. Jamstveni kapital banke u razdoblju istraživanja

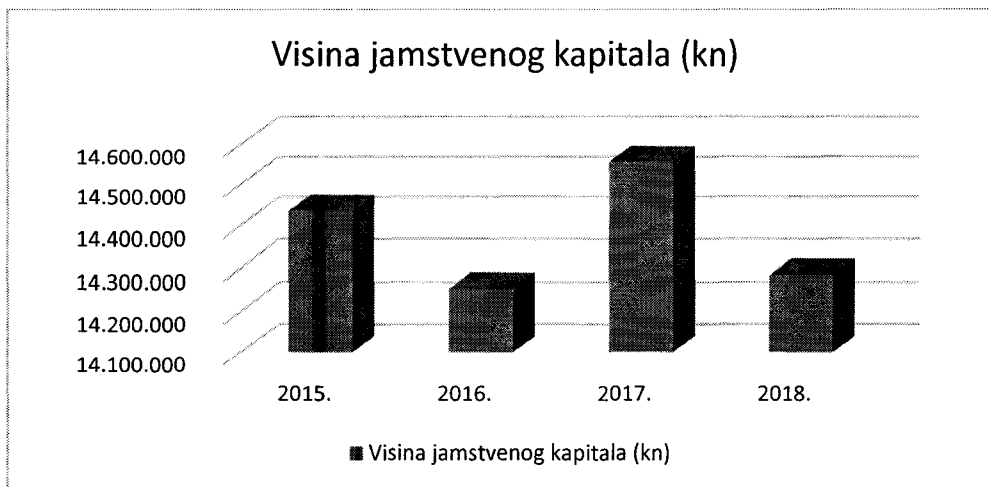
Godina	2015.	2016.	2017.	2018.
Visina jamstvenog kapitala (kn)	14.434.000	14.253.000	14.556.000	14.285.000
Indeks	-	-1,25%	2,13%	-1,86%

Izvor: izračun autora na temelju podataka Zagrebačke banke

Jamstveni kapital promatrane banke je u 2015. godini iznosio 14.434.000 kuna da bi se u 2016. godini smanjio za 1,25% te u 2017. godini ponovno porastao kada iznosi 14.556.000

kuna. U 2018. godini zamjetan je ponovni pad jamstvenog kapitala i to za 1,86% u odnosu na prethodnu godinu.

Slijedi grafikon 5 koji zorno prikazuje visinu jamstvenog kapitala u istraživanom periodu.

Grafikon 5. Jamstveni kapital banke u promatranom razdoblju

Izvor: izrada autora na temelju podataka Zagrebačke banke

6. Zaključak

Temeljem svega navedenog u radu može se zaključiti kako je banka financijska institucija koja je od nadležnog tijela dobila odobrenje za rad; u Hrvatskoj je to nadležno tijelo Hrvatska narodna banka. Razvoj bankarstva je započeo još u vrijeme kada novac nije niti postojao, a intenzivnije se počeo razvijati tek pojavom i nastankom novca. Banke se bave primanjem depozita, odobravanjem kredita te posredovanjem u platnom prometu. U svom poslovanju obnašaju brojne funkcije te obavljaju aktivne, pasivne, posredničke te vlastite poslove. U ovom radu je analizirana Zagrebačka banka koju ubrajamo u velike banke. Aktiva Zagrebačke banke i udio aktive u ukupnoj bankarskoj aktivi tijekom četverogodišnjeg razdoblja koje je u ovom radu analizirano iskazuje tendenciju pada sve do 2018. godine kada je zabilježen rast. Na temelju toga se nameće zaključak kako su se plasmani Zagrebačke banke do 2018. godine smanjivali. Istu tendenciju iskazuje i dobit banke, premda to smanjenje nije kontinuirano budući da je nakon negativnog financijskog rezultata u 2015. godini, banka u 2016. godini ostvarila dobit te se ta dobit u 2017. godini smanjila da bi se u 2018. godini ponovno povećala. Referirajući se na hipotezu koja je postavljena na početku, može se zaključiti kako je financijski rezultat poslovanja determiniran visinom aktive te se hipoteza ne odbacuje. Za razliku od aktive, stopa adekvatnosti kapitala banke u analiziranom razdoblju bilježi rast, a u 2018. godini dolazi do pada. Visina jamstvenog kapitala pokazuje oscilacije, a jamstveni kapital u 2018. godini ima silaznu putanju. Uzimajući analizirane pokazatelje poslovanja u obzir, može se donijeti zaključak kako Zagrebačka banka dobro posluje.

Literatura

Knjige:

1. Katunarić, A. (1977). *Banka: principi i praksa bankovnog poslovanja*. Zagreb: Izdavačko instruktivni biro.
2. Matić, B. (2011). *Monetarna ekonomija*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Ekonomski fakultet
3. Matić, B. (2016). *Monetarna ekonomija*. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku.
4. Nikolić, N., Pečarić, M. (2007). *Osnove monetarne ekonomije*. Split: Naklada Protuder.
5. Srb, V., Matić, B. (2003). *Bankarsko poslovanje*. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku

Internet:

1. Hrvatska narodna banka (2018). Bilten o bankama. <https://www.hnb.hr/analize-i-publikacije/redovne-publikacije/bilten-o-bankama> [pristupljeno: 06.06.2019].
2. Hrvatska udruga Oracle korisnika (2014). Zagrebačka banka. <https://www.hroug.hr/HrOUG-udruga/Clanovi/Zagrebacka-banka> [pristupljeno: 05.06.2019].
3. Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, Sudski registar (2018). https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:28:0::NO:28:P28_SBT_MBS:080000014 [pristupljeno: 07.06.2019].
4. Narodne novine, Zakon o bankama (2002). https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2002_07_84_1388.html [pristupljeno: 07.06.2019].
5. Zagrebačka banka d.d. (2018). Financijski izvještaji. <https://www.zaba.hr/home/o-nama/investitori/financijski-izvjestaji> [pristupljeno: 06.06.2019].
6. Zagrebačka banka d.d. (2019). Javna objava bonitetnih zahtjeva. <https://www.zaba.hr/home/med/dok/3931/Javna%20objava%20bonitetnih%20zahtjeva%20-%2031.3.2019> [pristupljeno: 12.06.2019].

6. Zagrebačka banka d.d. (2018). Misija i vrijednosti. <https://www.zaba.hr/home/o-nama/o-nama/misija-i-vrijednosti> [pristupljeno: 06.06.2019].

7. Zagrebačka banka d.d. (2018). O nama. <https://www.zaba.hr/home/o-nama/o-nama/pregled#pan2> [pristupljeno: 06.06.2019].

8. Zagrebačka banka d.d. (2018). Povijest. <https://www.zaba.hr/home/o-nama/o-nama/povijest> [pristupljeno: 06.06.2019].

Popis tablica

Tablica 1. Visina aktive banke u promatranom razdoblju	15
Tablica 2. Udio aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi u razdoblju analize	16
Tablica 3. Kretanje visine dobiti/gubitka prije oporezivanja kroz razdoblje istraživanja.....	17
Tablica 4. Stopa adekvatnosti kapitala u razdoblju analize	19
Tablica 5. Jamstveni kapital banke u razdoblju istraživanja.....	20

Popis grafikona

Grafikon 1. Kretanje aktive banke kroz promatrano razdoblje	16
Grafikon 2. Kretanje udjela aktive banke u ukupnoj bankarskoj aktivi u promatranom razdoblju.....	17
Grafikon 3. Kretanje visine dobiti i gubitka prije oporezivanja u razdoblju istraživanja	18
Grafikon 4. Kretanje stope adekvatnosti kapitala u analiziranom razdoblju	20
Grafikon 5. Jamstveni kapital banke u promatranom razdoblju	21